

Harjavallan kaupunki
Keskustie 5b,
29200 Harjavalta
kaavoitus@harjavalta.fi

Viite Lausuntopyyntö 30.1.2025

Aihe **Harjavalta, Paloaseman asemakaavan muutos, OAS**

Harjavallan kaupunki on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa paloaseman asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaava-alue sijaitsee Harjavallan kaupungin keskusta-alueella Harjavallan rautatieaseman ratapihan ja Teollisuuskadun välissä. Muutosalue sijaitsee kaupungin keskustan tiheimmin asutun alueen ja Suurteollisuuspuiston vieressä. Alueen ympärillä on kerrostaloja, teollisuusalue, kaukolämpölaitoksen voimala ja ratapiha. Muutosalue on metsää ja nurmikkoaluetta. Kaava-alueen pinta-ala on noin 1,97 ha.

Kaavan päätavoitteena on osoittaa tontti pelastustoiminnan uusien toimitilojen rakentamiseen. Kaavalla osoitetaan myös alustavasti suunnitellun paloaseman tontin luoteis- ja kaakkoispuolella olevien asemakaavan mukaisten rautatiealueiden tuleva käyttö alueilla, jotka ovat kaupungin omistuksessa.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) alue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C). Alueelle ei ole osoitettu valtakunnallisia tai maakunnallisia kulttuuriympäristö- tai maisema-arvoja. Kaava-alueen länsipuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, *Outokummun ja Kemiran asuntoalueet*. Outokummun kuparisulatto siirrettiin jatkosodan loppuvaiheessa 1944 Imatralta Harjavaltaan. Tehdas aloitti toimintansa Harjavallassa 1945 ja sen tuotantoon läheisesti liittyvä Rikkihappotehdas (nykyinen Kemira Oy) paria vuotta myöhemmin. Vuonna 1960 valmistui nikkelitehdas. Molempien tehtaitten tuotantorakennusten ja asuntoalueiden vanhimmat osat ovat 1940- ja 1950-luvuilta. Alkuvaiheen arkkitehtina oli arkkitehti W.G. Palmqvist, joka piirsi niin tuotanto- kuin asuinrakennuksetkin. Puistomaisesti istutetuilla asuntoalueilla on kerrostaloja, rivitaloja, paritaloja sekä yhdenperheen asuintaloja. Suunnittelijana oli Palmqvistin lisäksi mm. Aarne Ervi. Aluetta koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä [...] Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-*

maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Kaava-alueen itäpuolella sijaitsee Harjavallan rautatieasema. Nykyinen Harjavallan rautatieasema avattiin Kummun seisakkeena vuonna 1944, jolloin Outokumpu Oy:n kuparitehdas evakuoitiin Imatralta Harjavaltaan. Uutta rautatieasemaa ratapihoineen alettiin rakentaa työllisyystöinä 1940-luvun lopulla, ja asemarakennus valmistui 1952. Rakennus edustaa jälleenrakennuskauden hyvin rationaalista rakennustapaa. Rautatieasema ei palvele enää asiakaskäytössä, vaan yksityisessä omistuksessa.

Alueella on voimassa lisäksi Harjavallan Keskustaajaman osayleiskaava, joka on tullut lainvoimaiseksi 3.4.2007. Osayleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alueeksi (ET). Osayleiskaavassa alueen läpi kulkee Huovintien historiallinen linjaus (sh). Suunnittelualueella on voimassa kaksi asemakaavaa, jotka ovat vuosilta 1972 ja 9174. Asemakaavoissa alue on osoitettu puistoalueeksi (P) sekä rautatiealueeksi, jolle saa rakentaa enintään kaksikerroksisia asema- ja varastorakennuksia (LR).

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Paloasema ei sijaitse valtakunnallisella tai maakunnallisella arvoalueella, mutta sen länsipuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö *Outokummun ja Kemiran asuinalueet* ja itäpuolella rautatieasema, joka ajallisesti liittyy sulfaattitehtaan siirtämiseen Harjavaltaan, sekä tehtaan asuinalueen rakentamiseen. Satakunnan Museo näkee, että paloaseman sijoittumisella aiotulle alueelle ei ole estettä kulttuuriympäristön näkökulmasta. Kaavaselostukseen tulee kuitenkin lisätä maininta läheisestä kulttuuriympäristön arvoalueesta, sekä vaikutusten arvioinnissa kiinnittää huomio rakennettuun kulttuuriympäristöön ja uuden paloaseman sopeutumiseen alueelle. Kaavamääräyksissä tulee kiinnittää huomiota paloaseman arkkitehtoniseen laatuun ja huomioida maakuntakaavan määräys uuden paloaseman sopeutumisesta ympäristöön. Lisäksi tulee huomioida Huovintien historiallisen tien linjaus.

Muilta osin Satakunnan Museolla ei ole toimialansa puitteissa huomauttamista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Kaavaluonnos tulee lähettää lausunnolle Satakunnan Museolle.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Sanna Kuusikari

Tiedoksi

Varsinais-Suomen Ely-keskus/kirjaamo, Johanna Rinne
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä